

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně senátu JUDr. Jany Knotkové a soudkyň JUDr. Kateřiny Kodetové a JUDr. Lenky Vávrové ve věci

žalobkyně: **Česká republika – Ministerstvo financí**, IČO 00006947
sídlem Letenská 15, 118 10 Praha 1
za níž jedná Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových
sídlem Rašínovo nábřeží 42, 128 00 Praha 2

proti
žalované: **AKRO investiční společnost, a. s.**, IČO 492 41 699
sídlem Slunná 547/25, 162 00 Praha 6
zastoupená advokátem JUDr. Jiřím Voršílkou
sídlem Opletalova 1535/4, 110 00 Praha 1

o zaplacení 2.080.447.226,12 Kč s příslušenstvím
o odvolání žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 24. května 2018,
č. j. 8 C 445/2014-456,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výrocích pod body I., III., IV. a V. potvrzuje.
- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni na nákladech odvolacího řízení 900 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.

Shodu s prvopisem potvrzuje Iveta Tomanová.

Odůvodnění:

I. Řízení před soudem prvního stupně a napadený rozsudek

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni 2.080.447.226,12 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % (rozuměj ročně) od 1. 9. 2014 do zaplacení, a to do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok I.), žalobu zamítl v části, v níž se žalobkyně domáhala zaplacení úroku z prodlení z částky 2.080.447.226,12 Kč ve výši 8,05 % ročně za dobu od 30. 8. 2014 do 31. 8. 2014 (výrok II.), žalované uložil povinnost zaplatit žalobkyni na náhradu nákladů řízení 6.300 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok III.), a dále žalované uložil povinnost zaplatit soudní poplatek za žalobu ve výši 4.100.000 Kč na účet Obvodního soudu pro Prahu 10 do tří dnů od právní moci rozsudku.
2. Takto rozhodl o žalobě, kterou se žalobkyně proti žalované domáhala (po částečném zpětvzetí žaloby a částečném zastavení řízení) zaplacení částky 2.080.447.226,12 Kč s úrokem z prodlení, která byla žalobkyni zaplacená žalované podle pravomocného rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 9. 2012, č. j. 35 Co 34/2012-761 (dále jen „předmětný rozsudek Městského soudu v Praze“). Protože předmětný rozsudek Městského soudu v Praze byl následně zrušen rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2014, č. j. 30 Cdo 493/2013-863, odpadl právní důvod tohoto plnění a podle žalobkyně tím vzniklo na straně žalované bezdůvodné obohacení, které je povinna vydat.
3. Žalovaná nesouhlasila se žalobou a tvrdila, že uvedeným plněním podle předmětného rozsudku Městského soudu v Praze jí nevzniklo bezdůvodné obohacení, neboť tímto plněním žalobkyně hradila svůj hmotněprávní závazek vůči žalované z titulu odpovědnosti za škodu vzniklou žalované převodem finančních prostředků ve výši 1.233.274.143 Kč z bývalých CS Fondů. Nesprávný úřední postup žalobkyně spočíval podle žalované v tom, že na oznámení banky Girocredit-Sparkassen Banka Praha a. s. ze dne 7. 3. 1997 o neobvyklém obchodu nezareagovala podáním trestního oznámení a nedošlo tak k zajištění uvedených finančních prostředků, které byly následně převedeny do ciziny na účty dalších osob.
4. Soud prvního stupně zjistil v napadeném rozsudku následující skutkový stav:
5. Dne 3. 3. 1997 se k notáři JUDr. Romanu Hochmanovi dostavil Nikolaj Trofimov, (nepravdivě) prohlásil, že společnost Kos-Mos Ltd. je jediným akcionářem společnosti C. S. Fond, a.s., investiční společnost („společnost C. S. Fond“), a učinil v postavení jediného akcionáře rozhodnutí v působnosti valné hromady, kterým odvolal dosavadní členy představenstva a dozorčí rady. Notář o tomto jednání sepsal notářský zápis neobsahující údaje o ověření totožnosti Nikolaje Trofimova, existenci společnosti Kos-Mos Ltd, totožnosti jediného akcionáře této společnosti či oprávnění Nikolaje Trofimova za společnost jednat. Následně byl neplatně zvolen předsedou představenstva společnosti C. S. Fond Václav Franta. Ten poté předložil Plzeňské bance a. s. (dále „Plzeňská banka“) předmětný notářský zápis a spolu s Pavlem Hartlem požadovali změnu podpisových vzorů k účtům tří podílových fondů. Tu Plzeňská banka provedla a následně provedla i tři platební příkazy předložené jí Václavem Frantou, a to k převodu celkové částky 1.236.284.000 Kč z tří fondů společnosti C. S. Fond na účet společnosti UMANA, s. r. o. („společnost UMANA“). Z jejího účtu byla dále částka 1.233.274.114 Kč převedena na účet společnosti Swirlglen Limited vedený u GiroCredit-Sparkassen Banka Praha a. s. („banka GiroCredit“). Té byl dále dán příkaz k převodu částky 1.232.010.000 Kč konverzí na DEM do zahraničí. Banka GiroCredit po obdržení příkazu dne 7. 3. 1997 oznámila obchod jako neobvyklý Finančnímu analytickému útvaru Ministerstva financí ČR („FAÚ“), ten však dne 11. 3. 1997 bance oznámil, že nebude

podávat trestní oznámení, a dne 12. 3. 1997 banka příkaz k převodu peněžních prostředků do zahraničí realizovala.

6. Dne 1. 7. 1997 byl nařízen nucený převod fondů obhospodařovaných společností C. S. Fond v nucené správě na žalovanou, která tak dále obhospodařuje tyto fondy.
7. Rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 10. 3. 2003, sp. zn. 39 Cm 221/1997, byla společností UMANA a Plzeňská banka uložena povinnost zaplatit žalované společně a nerozdílně částku 1.114.275.017,70 Kč s příslušenstvím jako náhradu škody vzniklé v souvislosti s popsáním převodem finančních prostředků do zahraničí. Dne 6. 10. 2006 uhradila v rámci konkurzu Plzeňská banka na náhradu této škody částku 1.134.306.722 Kč, přičemž částka 1.114.275.017 Kč byla započítána na příslušenství a částka 90.411.555 Kč na jistinu dluhu.
8. Žalobou podanou dne 22. 2. 2000 se žalovaná (tam v pozici žalobkyně) v řízení vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 21 C 44/2000 (dále „původní řízení“) domáhala po České republice – Ministerstvu spravedlnosti zaplacení částky 1.236.284.000 Kč s příslušenstvím, a to na základě zákona č. 58/1969 Sb. z titulu nesprávného úředního postupu notáře JUDr. Romana Hochmana, který neodmítl sepsání notářského zápisu dne 3. 3. 1997 v situaci, kdy mu nebyla prokázána totožnost ruské společnosti Kos-Mos Ltd. Podáním doručeným soudu dne 11. 8. 2003 se v tomto řízení žalovaná dále domáhala téže částky po České republice – Ministerstvu financí z titulu nesprávného úředního postupu Ministerstva financí (FAÚ) spočívajícího v nepozastavení výplaty peněžních prostředků a nepodání trestního oznámení po oznámení banky GiroCredit o neobvyklém obchodu ze dne 7. 3. 1997. Žalobkyně (tam v pozici žalované) v řízení sp. zn. 21 C 44/2000 opakovaně vznesla námitku promlčení, žalovaná však tvrdila, že se o nesprávném úředním postupu dozvěděla až dne 17. 8. 2000, kdy jí byla doručena obžaloba v trestní věci Matoulek a spol., sp. zn. 2 T 9/2000.
9. V původním řízení byl vydán předmětný rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29. 7. 2012, č. j. 35 Co 34/2012-761, kterým byl změněn rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 25. 1. 2005, č. j. 21 C 44/2000-218, ve spojení s doplňujícím usnesením ze dne 16. 6. 2005, č. j. 21 C 44/2000-283, a podané žalobě bylo vyhověno. Dne 15. 11. 2012 nabyl předmětný rozsudek Městského soudu v Praze právní moci. Dne 12. 12. 2012 pak žalobkyně podle pravomocného předmětného rozsudku Městského soudu v Praze zaplatila žalované na účty tří jí spravovaných fondů částku 2.080.447.226,12 Kč.
10. Rozsudkem ze dne 25. 6. 2014, č. j. 30 Cdo 493/2013-863, který nabyl právní moci dne 1. 9. 2014, Nejvyšší soud k dovolání žalobkyně (tam v postavení žalované) v původním řízení zrušil předmětný rozsudek Městského soudu v Praze a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Ve svém rozsudku Nejvyšší soud shledal, že Městský soud v Praze nesprávně posoudil otázku, kdy žalovaná uplatnila svůj nárok z titulu nesprávného úředního postupu Ministerstva financí a způsobila tak stavení promlčecí doby – Městský soud v Praze za tento okamžik nesprávně považoval již podání žaloby dne 22. 2. 2000, tímto okamžikem však bylo až podání ze dne 11. 8. 2003. Nejvyšší soud proto uložil Městskému soudu v Praze, aby se v dalším řízení zabýval otázkou, kdy žalovaná (tam v pozici žalobkyně) nabyla vědomosti o tom, že jí vznikla škoda z důvodu jí namítaného nesprávného úředního postupu Ministerstva financí, a zda tedy přede dnem 11. 8. 2003 nedošlo k promlčení jejího nároku. V uvedeném rozsudku Nejvyšší soud dále vyjádřil názor, že skutečnost, že v souvisejícím řízení Krajský soud v Hradci Králové dovodil solidární odpovědnost společností UMANA a Plzeňská banka za škodu vzniklou žalované, nebrání tomu, aby v řízení vedeném proti jinému škůdci (v daném případě žalobkyni, tj. státu) byla případně shledána pouze dělená odpovědnost a tedy povinnost k náhradě pouze části škody podle podílu škůdce na škodě.
11. Po zrušení předmětného rozsudku Městského soudu v Praze Nejvyšším soudem vzala žalovaná (tam v pozici žalobkyně) v původním řízení zpět žalobu s odůvodněním, že náhradu

Shodu s prvopisem potvrzuje Iveta Tomanová.

škody ve výši 2.080.447.226,12 Kč již dne 12. 12. 2012 od žalobkyně obdržela, došlo tak k zániku pohledávky žalované a tak se již v řízení nemůže jejího přiznání dále domáhat. Usnesením ze dne 31. 3. 2015, č. j. 35 Co 34/2012-985, Městský soud v Praze zrušil původní rozsudek vydaný v řízení soudem prvního stupně, řízení zastavil a rozhodl o náhradě nákladů řízení.

12. Dopisem doručeným žalované dne 29. 8. 2014 žalobkyně vyzvala žalovanou k vrácení poskytnutého plnění ve výši 2.080.447.226,12 Kč, žalovaná však vrácení této částky odmítla.
13. Soud prvního stupně se dále v rámci zjišťování skutkového stavu zabýval otázkou, kdy se žalovaná dozvěděla o tom, že jí vznikla škoda ve výši žalované částky, z důvodu namítaného nesprávného úředního postupu Ministerstva financí. Shledal, že společnost C. S. Fond již dne 19. 5. 1997 podala v řízení vedeném u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 39 Cm 221/97 žalobu na náhradu škody ve výši 1.236.284.000 Kč s příslušenstvím proti společnosti UMANA a Plzeňské bance, v níž popsala okolnosti vyvedení prostředků z podílových fondů spravovaných společností C. S. Fond, a to včetně skutečností, na jejichž základě se později domáhala náhrady škody vůči nynější žalobkyni, České republice – Ministerstvu financí. V této žalobě je popsáno i to, že banka GiroCredit informovala FAÚ o neobvyklém obchodu (vysoká kupní cena, nejasný platební titul, bankovní spojení příjemce) a po projednání věci na Ministerstvu financí byl převod realizován na účet neznámé společnosti do zahraničí. Do tohoto řízení následně na základě oznámení o procesním nástupnictví vstoupila na místo společnosti C. S. Fond žalovaná, která se stala obhospodařovatelem fondů původně spravovaných společností C. S. Fond. Ve svém vyjádření ze dne 25. 9. 1998 v uvedeném řízení pak žalovaná výslovně poukazovala na to, že souhlas FAÚ s převodem peněžní částky cca. 1,2 mld. Kč do zahraničí po oznámení banky GiroCredit byl dán v rozporu se zákonem. Také v trestním řízení vedeném Městským soudem v Praze pod sp. zn. 2 T 9/2000 nahlížel předseda představenstva žalované, vystupující zde v pozici poškozeného, společně s právním zástupcem do spisu, jehož obsahem byla i komunikace Ministerstva financí s bankou GiroCredit týkající se oznámeného neobvyklého obchodu.
14. Po právním posouzení zjištěného skutkového stavu soud prvního stupně učinil závěr, že nárok na náhradu škody, který byl uplatněn v původním (v němž byl vydán předmětný rozsudek Městského soudu v Praze a poté zrušující rozsudek Nejvyššího soudu), byl podle ustanovení § 22 zák. č. 58/1969 Sb. promlčen, neboť o škodě vzniklé z namítaného nesprávného úředního postupu se žalovaná dozvěděla dříve než tři roky přede dnem 11. 8. 2003, kdy tento nárok u soudu uplatnila. Protože se žalobkyně dovolala promlčení a protože promlčený nárok by nemohl být žalované přisouzen, vzniklo na straně žalované plněním žalobkyně podle předmětného rozsudku Městského soudu bezdůvodné obohacení plněním z právního důvodu, který později odpadl. Z uvedeného důvodu soud prvního stupně vyhověl žalobě a žalované uložil povinnost dříve jí vyplacené plnění žalobkyni vrátit, tj. zaplatit žalovanou částku. Pro případ, že by námitka promlčení byla odvolacím soudem posouzena odlišně, posuzoval soud prvního stupně ještě případnou odpovědnost žalobkyně za tvrzenou škodu a vyslovil názor, že vzhledem k okolnostem případu je třeba učinit závěr o dělené odpovědnosti škůdců ve smyslu ustanovení § 438 odst. 2 obč. zák. Za škodu odpovídají Plzeňská banka a společnost UMANA, o jejichž odpovědnosti bylo již pravomocně rozhodnuto ve věci vedené u Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 39 Cm 221/97, a trestně odsouzení škůdci Václav Franta, Tomáš Roith, Vladislav Nadř a doc. RNDr. Josef Matoulek, DRSc., když obdobně jako v rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 3600/2011 vycházejícím z totožné skutkové věci lze stanovit podíl odsouzených fyzických osob a společnosti UMANA ve výši 15 % každý, tj. celkem 75 %, dále podíl Plzeňské banky 20 % a zbývající podíl 5 % by připadl na žalobkyni, pokud by byla prokázána její odpovědnost. Uvedený podíl by tak představoval částku 55.713.750,90 Kč s 2% zákonným úrokem z prodlení za dobu od 12. 12. 2003 do 12. 12. 2012, což představuje částku 10.040.686,39 Kč,

takže maximálně by nárok žalované na náhradu škody proti žalobkyni mohl činit částku 65.754.437,29 Kč. I v takovém případě by byla žaloba důvodná co do částky 2.014.692.788,83 Kč s příslušenstvím.

II. Odvolání žalované a vyjádření žalobkyně

15. Proti výrokům I., III., IV. a V. tohoto rozsudku podala žalovaná včasné odvolání a uvedla, že jeho nesprávnost spatřuje zejména v tom, že 1) ke dni 11. 8. 2003 nebyl nárok žalované promlčen, 2) i pokud by nárok k uvedenému datu promlčen byl, nehrála by tato skutečnost roli s ohledem na ustanovení § 609 a § 2997 občanského zákoníku, tedy s ohledem na skutečnost, že plnění existujícího, byť promlčeného, dluhu nepředstavuje bezdůvodné obohacení a 3) uplatnění námitky promlčení je v daném případě v rozporu s dobrými mravy.
16. Pokud jde o otázku promlčení nároku žalované ke dni 11. 8. 2003, je podstatné, že tři roky před tímto datem ani k tomuto datu nebyli pachatelé trestného činu odsouzeni, k jejich odsouzení došlo až v roce 2007. Přitom jejich odsouzení je pro závěr o odpovědnosti státu za nesprávný úřední postup klíčové – bez takového odsouzení totiž není jisté, že nepodání trestního oznámení ze strany FAÚ skutečně bylo nesprávným postupem. Civilní soud by se otázkou, zda by v případě podání trestního oznámení ze strany FAÚ byli pachatelé odsouzeni, ani nemohl zabývat a byl by tak musel vyčkat na rozhodnutí soudu trestního. Ostatně, i pokud by FAÚ podal trestní oznámení a následně by řádně došlo k zajištění daných finančních prostředků podle ustanovení § 79a trestního řádu, nebylo by až do doby pravomocného rozhodnutí v trestním řízení zřejmé, zda tyto prostředky bude moci žalovaná získat, nebo zda naopak dojde ke zrušení zajištění a provedení příkazu k výplatě prostředků do zahraničí. Až do okamžiku pravomocného odsouzení pachatelů tak existovala možnost, že se postup FAÚ ukáže být správným. Žalovaná pak v době před pravomocným odsouzením pachatelů neznala skutečnosti, ze kterých by mohla s dostatečnou pravděpodobností učinit závěr o odpovědnosti státu za nesprávný úřední postup FAÚ. Pro takový závěr nepostačovala pouhá vědomost, že finanční prostředky byly převedeny do zahraničí a že FAÚ nepodal trestní oznámení, ale bylo třeba i vědomosti o dalších skutečnostech (vedle toho, že pachatelé byli nakonec odsouzeni, zejména vědomosti o tom, že FAÚ byly v dané době známy skutečnosti zakládající podezření z trestného činu a že pokud by trestní oznámení bylo podáno, přistoupily by orgány činné v trestním řízení k zajištění finančních prostředků). Soud prvního stupně se však otázkou, jaké všechny skutečnosti žalovaná k uplatnění svého nároku vůči státu potřebovala znát a jaké skutečnosti opravdu znala, prakticky nezabýval. Jak dovozuje judikatura Ústavního soudu (nález sp. zn. IV. ÚS 642/05), promlčecí doba k uplatnění nároku na náhradu škody nemůže začít běžet dříve, než je škoda a její výše, včetně předpokladů nutných pro založení odpovědnosti za škodu, objektivizována. K takové objektivizaci v projednávaném případě došlo až odsouzením pachatelů trestného činu, neboť dříve nebyly známy všechny podmínky pro uplatnění nároku na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem. Při řešení otázky, kdy se žalovaná rozhodne skutečnosti k uplatnění nároku skutečně dozvěděla, přitom nestačí zjištění o tom, že její právní zástupce v dané době v řízení o nároku na náhradu škody vůči společnosti UMANA a Plzeňské bance argumentoval možností nesprávného postupu FAÚ, a už vůbec nelze vycházet z toho, že žalovaná nahlédla do vyšetřovacího spisu – není totiž rozhodné, kdy se žalovaná o daných skutečnostech mohla dozvědět, ale kdy se o nich dozvěděla skutečně.
17. Pokud jde o možnost přihlídnout k otázce promlčení v době po splnění povinnosti, plyne z konstantní judikatury, že plněním podle pravomocného rozsudku, který byl později zrušen, může dojít k bezdůvodnému obohacení jediné tehdy, pokud jde o plnění povinnosti, která podle hmotného práva neexistovala. Od této konstantní judikatury se však soud prvního stupně odchýlil. Z ustanovení § 609 a § 2997 odst. 2 občanského zákoníku jednoznačně

vyplývá, že ten, kdo plnil promlčený dluh, se nemůže domáhat jeho vrácení toho, co plnil, neboť plnění existujícího dluhu, který je pouze promlčen, nepředstavuje bezdůvodné obohacení. Žalobkyně přitom sice plnila dle předmětného rozsudku Městského soudu v Praze, učinila tak však dobrovolně, nebyla k tomuto plnění donucena hrozbou.

18. Pokud jde o rozpor námítky promlčení s dobrými mravy, je třeba zohlednit, že žalovaná zastupuje poškozené podílníky a v řízení se jedná o škodu, která těmto podílníkům vznikla nesprávným postupem Ministerstva financí. Žalovaná nemohla uplatnit svůj nárok před 17. 8. 2000, neboť teprve z podané obžaloby (spíše však až z odsuzujícího rozsudku) žalovaná mohla zjistit konkrétní okolnosti významné pro dovození odpovědnosti státu za nesprávný úřední postup FAÚ. Žalovaná je přitom investiční společností, která podléhala doзору Ministerstva financí, a ze strany ministerstva byla v dané době ujišťována o tom, že uplatňování nároku vůči ministerstvu nemá naději na úspěch. Podání žaloby vůči dohledovému orgánu vykonávajícímu dozor nad žalovanou je přitom krokem, který by nutně vedl ke konfliktu mezi žalovanou a dohledovým orgánem, a takový krok lze proto podstoupit až v době, kdy je dána jistota, že žaloba bude úspěšná. Žalovaná se tak původně domnívala, že odpovědnost Ministerstva financí za škodu dána není, mimo jiné s ohledem na zprávu advokátní kanceláře; navíc nárok vůči státu žalovaná v roce 2000 uplatnila podle jiné právní kvalifikace a nemohla přitom tušit, že odpovědnost státu za činnost notáře bude odmítnuta s poukazem na zrušení bývalých státních notářství. Obrana státu námítkou promlčení je za těchto okolností vysoce formální, věc je však nutno posoudit zorným úhlem korektivu dobrých mravů.
19. Vedle těchto argumentů směřujících proti posouzení otázky promlčení nároku žalované a jejího vlivu na bezdůvodné obohacení plněním podle předmětného rozsudku Městského soudu v Praze pak žalovaná dále vytkla napadenému rozsudku jeho nepřezkoumatelnost s tím, že žalovaná uvedené argumenty vznášela již v řízení před soudem prvního stupně, který se jimi však v podstatné části vůbec nezabýval (zejména zcela opomenul žalovanou namítaný rozpor námítky promlčení s dobrými mravy). Dále žalovaná vytkla soudu prvního stupně, že postupoval nesprávně, i pokud přiznal žalobkyni úroky z prodlení z žalované částky. Není pravdou, že žalovaná mohla po zrušení předmětného rozsudku Městského soudu v Praze přijaté plnění vrátit a pokračovat pak ve sporu o náhradu škody vůči žalobkyni. Nárok žalobkyně na náhradu škody ze strany žalované zanikl jeho splněním, a pokud by žalovaná přijaté plnění vrátila, tento nárok by se neobnovil. Žalovaná tak jakožto investiční společnost při svém právním názoru o tom, že měla právo na náhradu škody vůči žalované, nemohla přijaté plnění vrátit a následně tvrdit, že k vrácení neexistoval právní důvod, takový postup by odporoval povinnosti žalované řádné a odborné péče o svěřený majetek z podílových fondů.
20. Nesprávný je pak dle žalované i právní názor soudu prvního stupně o tzv. dělené odpovědnosti žalobkyně a dalších subjektů za škodu vzniklou žalované. V této fázi řízení již o dělené odpovědnosti nelze rozhodovat. O dělené odpovědnosti lze rozhodnout jedině v řízení o nároku na náhradu škody, v současném řízení se však již o náhradu škody nejedná, jeho předmětem je vydání bezdůvodného obohacení. Rozhodnutí soudu o dělené odpovědnosti je totiž rozhodnutím konstitutivním, jak plyne z ustanovení § 2915 odst. 2 občanského zákoníku, nárok žalované na náhradu škody, který již zanikl splněním, však již nelze takovým rozhodnutím soudu zpětně snížit. Dělená odpovědnost nadto nepřipadá v úvahu v situacích, kdy by podstatným způsobem znevýhodňovala poškozeného, jako je nyní projednávaný případ, v němž výše celkové škody vylučuje, aby se žalovaná mohla její náhrady domoci vůči všem poškozeným. Podíl škůdců, kteří již neexistují (společnost UMANA), či u nichž je vymožení částky vyloučeno (fyzické osoby), je nutno rozvrhnout mezi ostatní škůdce. Z tohoto důvodu nelze k podílu těchto škůdců přihlídnout.
21. Dále pak soud prvního stupně dle žalované nesprávně posoudil také otázku odpovědnosti státu za nesprávný úřední postup notáře. Na projednávaný případ nelze aplikovat závěry

Shodu s prvopisem potvrzuje Iveta Tomanová.

vyplývající z rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 349/2010 a 28 Cdo 2363/2009, podle nichž byla odpovědnost státu podle zákona č. 58/1969 Sb. za postup státních notářství po zrušení státních notářství zákonem č. 264/1992 Sb. plnohodnotně nahrazena odpovědností notáře. V nyní projednávaném případě je totiž zřejmé, že notář způsobenou škodu nahradit nemohl, a důsledkem právního názoru o neodpovědnosti státu za jeho postup by tak byl nepřipustný zásah do práva žalované na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem dle čl. 36 odst. 3 a 4 Listiny základních práv a svobod.

22. Soud prvního stupně pak dle žalované dále v řízení porušil zásadu rovnosti účastníků. Žalobkyně v tomto řízení vůbec nenamítala promlčení pohledávky žalované na náhradu škody. Námitku promlčení uplatnila až na základě poučení soudem prvního stupně dané jí na jednání dne 20. 2. 2018. Soud prvního stupně nadto sám aktivně vyhledával důkazy proti žalované, například protokol z jednání u Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 1. 11. 1999, na nějž soud prvního stupně v napadeném rozsudku odkazoval, nebyl žalobkyní vůbec navržen k důkazu a při ústním jednání nebyl ani proveden. Na druhou stranu, soud prvního stupně vůbec neprovedl žalovanou navržený důkaz výsledkem Ing. Víta Vařeky. Soud prvního stupně tak namísto nestranného posouzení věci příliš zohlednil skutečnost, že stranou sporu je stát, a spíše tak hledal cestu, jak státu pomoci získat zpět jím zaplacené prostředky. Projevem porušení zásady rovnosti účastníků je pak i odůvodnění napadeného rozsudku, v němž soud prvního stupně upřednostňoval tvrzení a důkazy ve prospěch žalobkyně na úkor žalované.

23. Žalobkyně navrhla, aby odvolací soud potvrdil napadený rozsudek, a uvedla, že se závěry napadeného rozsudku ztotožňuje. Soud prvního stupně postupoval v intencích rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 493/2013 vydaného v původním řízení vedeném mezi účastnicemi a správně se proto zabýval i otázkou promlčení nároku žalované. Plnění žalobkyně zasláné žalované dle předmětného pravomocného rozsudku Městského soudu v Praze nelze považovat za dobrovolné plnění: žalobkyně v průběhu celého původního řízení odmítala uplatněný nárok žalované včetně důrazu na promlčení tohoto nároku a činila veškeré právní kroky ke zvrácení předmětného rozsudku Městského soudu v Praze. Žalobkyně by přitom po vydání tohoto rozsudku nemohla být úspěšná ani s případným návrhem na odklad jeho vykonatelnosti, neboť u ní jakožto u státu by nepřipadal v úvahu odklad s ohledem na její majetkové poměry. Žalobkyně souhlasí s názorem soudu prvního stupně, že nárok žalované byl v době jeho uplatnění dne 11. 8. 2003 již promlčen. Nelze souhlasit s tím, že by se žalovaná o existenci svého případného nároku na náhradu škody dozvěděla až v době odsouzení pachatelů v souvisejícím trestním řízení, neboť trestní odpovědnost obžalovaných nemá s případnou odpovědností státu za nesprávný úřední postup žádnou souvislost. V řízení přitom bylo prokázáno, že zástupci žalované v rámci trestního řízení dne 2. 3. 1999 nahlédli do vyšetřovacího spisu, a lze tak vycházet z toho, že nahlédli do veškerých do té doby nashromážděných listin. Žalobkyně nesouhlasí ani s názorem, že by uplatnění námitky promlčení v původním řízení mezi účastnicemi bylo v rozporu s dobrými mravy. Žalované nic nebránilo, aby svůj nárok vůči žalobkyni uplatnila včas, a nečinnost žalované nemůže být přičítána k tíži žalobkyně. Žalobkyně má dále za to, že v původním řízení vůbec nebylo prokázáno naplnění všech předpokladů odpovědnosti státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem FAÚ, nicméně i pokud by tyto předpoklady prokázány byly, připadala by v úvahu pouze dělená odpovědnost, jak správně shledal soud prvního stupně. To jednoznačně vyplývá z rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 493/2013. Názor žalované, že v současné fázi řízení již o dělené odpovědnosti nelze rozhodovat, by ostatně vedl v rozporu se zásadou spravedlnosti k absurdním důsledkům – žalobkyně by totiž přišla o soudní instanci, která by mohla o dělené odpovědnosti rozhodnout, pouze v důsledku skutečnosti, že žalovaná vzala v původním řízení podanou žalobu zpět. Rozhodnutí o dělené odpovědnosti je přitom deklaratorní a nic tak nebrání takovému rozhodnutí v nynější procesní fázi. V projednávané

věci přitom důvody k rozhodnutí o dělené odpovědnosti spočívají v tom, že podíl žalobkyně na vzniku škody byl pouze minimální a tato škoda byla výsledkem propracované trestné činnosti organizované skupiny. Žalobkyně se pak ztotožňuje i s právním názorem soudu prvního stupně týkajícím se odpovědnosti státu za postup notáře, neboť v období po zrušení státních notářství stát za postup notářů podle zákona č. 58/1969 Sb. neodpovídal. Odpovědnost státu za činnost notářů byla znovu zavedena až zákonem č. 82/1998 Sb.

III. Posouzení věci odvolacím soudem

24. Odvolací soud přezkoumal ve smyslu ustanovení § 212 a § 212a o. s. ř. napadený rozsudek i řízení, které předcházelo jeho vydání, a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.
25. Soud prvního stupně předně správně zjistil skutkový stav, když provedl dokazování v dostatečném rozsahu pro posouzení rozhodných právních otázek a všechny provedené důkazy hodnotil v souladu s ustanovením § 132 o. s. ř. To platí i pro skutková zjištění o tom, kdy se žalovaná dozvěděla o skutečnostech rozhodných pro uplatnění svého nároku vůči žalobkyni, která žalovaná v podaném odvolání výslovně rozporuje (viz k tomu níže). Jádrem sporu mezi účastnicemi však v projednávané věci spočívá především v právním posouzení věci.
26. Úvodem je třeba zdůraznit, že ani soud prvního stupně a ani soud odvolací neposuzovaly, zda je dána odpovědnost žalobkyně za škodu vzniklou žalované tzv. vytunelováním bývalých CS Fondů. Pro vyhovění žalobě totiž postačovaly skutkové a právní závěry týkající se promlčení nároku žalované uplatněného v původním řízení vůči žalobkyni. Tyto závěry shledává odvolací soud v plném rozsahu správnými a zcela příležitostnými.
27. Odvolací soud se neztotožňuje s názorem, že by napadený rozsudek byl nepřezkoumatelný. Soud prvního stupně naopak odůvodnil rozsudek přehledně, důkladně a plně v souladu s požadavky ustanovení § 157 odst. 2 o. s. ř. V rozsudku shrnul tvrzení i argumentaci účastníků, učinil jednoznačná skutková zjištění s odkazem na konkrétní provedené důkazy, vypořádal se s hodnocením důkazů i s dalšími důkazními návrhy a nakonec pak velmi podrobně zdůvodnil i své právní hodnocení zjištěného skutkového stavu, při kterém se neopomněl vypořádat s většinou argumentů vznášenými v řízení žalovanou. Soudu prvního stupně sice lze vytknout, že implicitně považoval námitku promlčení vznesenou žalobkyní v předcházejícím řízení mezi účastnicemi za souladnou s dobrými mravy, aniž by se v tomto směru výslovně vyjádřil k argumentaci žalované; tato skutečnost však sama o sobě nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku nezakládá.

a) Nárok na vrácení plnění poskytnutého podle pravomocného a později zrušeného rozsudku a námitky promlčení a dělené odpovědnosti vznesené v předchozím řízení

28. Předmětem řízení je nárok žalobkyně na vrácení plnění, které poskytla na základě předmětného pravomocného rozsudku Městského soudu v Praze. Povahou takového nároku se opakovaně zabýval Nejvyšší soud, který již v rozsudku ze dne 11. 10. 2007, sp. zn. 28 Cdo 3113/2007, dospěl k závěru, že „nárokuje-li vrácení plnění z uvedeného titulu ten, kdo plnil povinnost uloženou mu soudem (případně jiným orgánem), závisí důvodnost jeho požadavku na tom, zda podle hmotného práva - tedy i bez rozhodnutí, jež bylo následně zrušeno - plnil povinnost, kterou skutečně měl, či nikoliv. Tuto otázku soud řeší jako otázku předběžnou. Zrušením rozhodnutí, podle něhož bylo plněno, dochází k bezdůvodnému obohacení jen v případě, že právní důvod tohoto plnění nespočíval v hmotném právu, tedy že podle hmotného práva zde taková povinnost neexistovala.“ Na tento právní názor Nejvyšší soud navázal i v rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne

23. 4. 2014, sp. zn. 31 Cdo 3309/2011, vydaného za účelem sjednocení rozdílných právních názorů na danou problematiku. V něm jednoznačně vyslovil, že „žalovaný na základě soudního rozhodnutí poskytuje plnění na dluh, vymezený v odůvodnění rozhodnutí. Jestliže dluh existuje, je tímto splněn a zaniká, pokud podle hmotného práva neexistuje, je žalobce přijetím plnění bezdůvodně (tj. bez hmotněprávního důvodu) obohacen. [...] Neobstojí ani názor, že žalovaný v takovém případě nemá vůli plnit na dluh proto, že plní jen z toho důvodu, že tak přikázal soud. Plní-li již na základě rozhodnutí v nalézacím řízení, tedy bez přímého donucení, činí tak buď proto, že rozhodnutí pokládá za správné (nelze přijmout paušální tvrzení o tom, že plní jen proto, že tak přikázal soud) nebo pod psychickým donucením. Nejde však o případ, že by neměl vůli plnit.“ Zejména pak Nejvyšší soud v tomto rozsudku dospěl k závěru, že „jestliže na základě povinnosti uložené pravomocným rozhodnutím soudu, které neodpovídá skutečným hmotněprávním poměrům, žalovaný plnil na neexistující dluh, pak žalobci vzniká bezdůvodné obohacení, a to okamžikem, kdy bylo rozhodnutí, na jehož základě bylo plněno, pravomocně zrušeno. Tímto okamžikem též začíná běh promlčecí doby k uplatnění nároku na vydání bezdůvodného obohacení (§ 107 obč. zák.). Na hmotněprávních vztazích mezi účastníky však nic nemění ani to, že žalobce poté, co pravomocné rozhodnutí bylo zrušeno, vezme žalobu zpět, ani to, že v řízení pokračuje.“ Uvedeným právním názorem se pak ustáleně řídí i navazující rozhodovací praxe Nejvyššího soudu (viz rozhodnutí ze dne 6. 10. 2016, sp. zn. 30 Cdo 2561/2014, ze dne 2. 1. 2017, sp. zn. 23 Cdo 938/2016, ze dne 25. 4. 2017, ze dne 29. 11. 2017, sp. zn. 28 Cdo 4478/2016, ze dne 25. 4. 2017, sp. zn. 28 Cdo 3300/2015, či ze dne 22. 5. 2018, sp. zn. 28 Cdo 1535/2018) a akceptuje jej též Ústavní soud (viz usnesení ze dne 11. 10. 2016, sp. zn. III. ÚS 2153/16, ze dne 22. 9. 2016, sp. zn. II. ÚS 1865/16 či ze dne 13. 2. 2018, sp. zn. IV. ÚS 3332/16).

29. Vycházejí z uvedené zcela ustálené rozhodovací praxe zastává i odvolací soud právní názor, že plnění přijaté podle pravomocného a později zrušeného rozsudku představuje v případě, že podle hmotného práva neexistovala povinnost k plnění, bezdůvodné obohacení vznikající okamžikem zrušení pravomocného rozsudku, podle něhož bylo plněno.
30. Oproti uvedené ustálené judikatuře je však nyní projednávána věc specifická v tom ohledu, že žalobkyně spatřuje důvody, na jejichž základě neměla dle hmotného práva povinnost k plnění, mimo jiné v promlčení pohledávky žalované a v existenci podmínek pro tzv. dělenou odpovědnost za škodu vzniklou žalované. Přestože nelze upřít racionální základ argumentaci žalované, která odkazuje jednak na skutečnost, že plnění promlčené pohledávky obecně nepředstavuje bezdůvodné obohacení, a jednak na konstitutivní charakter soudního rozhodnutí o dělené odpovědnosti, dospěl odvolací soud k závěru, že v rámci řešení otázky, zda podle hmotného práva existovala povinnost k plnění uloženého pravomocným a později zrušeným rozsudkem, je možné vzít v úvahu i případné promlčení pohledávky a existenci důvodů pro dělenou odpovědnost, jestliže byly namítnuty již v původním řízení.
31. Pokud jde o plnění promlčené pohledávky, podle ustanovení § 609 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, obecně platí, že „nebylo-li právo vykonáno v promlčecí lhůtě, promlčí se a dlužník není povinen plnit. Plnil-li však dlužník po uplynutí promlčecí lhůty, nemůže požadovat vrácení toho, co plnil.“ Podle ustanovení § 2997 odst. 1 věty první o. z. „dlužník, který plnil dluh nežalovatelný nebo promlčený nebo takový, který je neplatný pro nedostatek formy, nemá právo na vrácení toho, co plnil.“
32. Pokud jde o rozhodování o dělené odpovědnosti více škůdců, podle ustanovení § 438 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (účinného v daném případě v době vzniku škody) „způsobí-li škodu více škůdců, odpovídají za ni společně a nerozdílně.“ Podle odst. 2 tohoto ustanovení „v odůvodněných případech může soud rozhodnout, že ti, kteří škodu způsobili, odpovídají za ni podle své účasti na způsobení škody.“ Podobně podle v současnosti účinného ustanovení § 2915 odst. 1 o. z. „je-li k náhradě zavázáno několik škůdců, nahradí škodu společně a nerozdílně; je-li některý ze škůdců povinen podle jiného zákona k náhradě jen do

určité výše, je zavázán s ostatními škůdci společně a nerozdílně v tomto rozsahu. To platí i v případě, že se více osob dopustí samostatných protiprávních činů, z nichž mohl každý způsobit škodlivý následek s pravděpodobností blížící se jistotě, a nelze-li určit, která osoba škodu způsobila.“ Podle odst. 2 tohoto ustanovení „jsou-li pro to důvody zvláštního zřetele hodné, může soud rozhodnout, že škůdce nahradí škodu podle své účasti na škodlivém následku; nelze-li účast přesně určit, přihledne se k míře pravděpodobnosti. Takto nelze rozhodnout, pokud se některý škůdce vědomě účastnil na způsobení škody jiným škůdcem nebo je podněcoval či podporoval nebo pokud lze připsat celou škodu každému škůdci, byť jednali nezávisle, nebo má-li škůdce hradit škodu způsobenou pomocníkem a vznikla-li povinnost k náhradě také pomocníkovi.“ Lze přitom souhlasit s tím, že rozhodnutí soudu o dělené odpovědnosti jak podle ustanovení § 438 odst. 2 obč. zák., tak podle ustanovení § 2915 odst. 2 o. z. představuje konstitutivní rozhodnutí (srov. HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 678- 680) a obvykle je takové rozhodnutí vydáváno v řízení o náhradě škody.

33. Při výkladu uvedených ustanovení upravujících plnění promlčeného nároku i institut dělené odpovědnosti za škodu je však v poměrech nyní projednávané věci nutné vzít v úvahu specifickou povahu situace, která nastává po zrušení nesprávného pravomocného rozsudku, podle něhož již bylo plněno. Původní žalobce (zde žalovaná) již v takovém řízení ohledně částky, která mu byla zaplacená, nemůže být úspěšný. I pokud by se totiž původně zaplacení své pohledávky domáhal oprávněně, ta by následkem plnění zanikla. Proto původnímu žalobci v podstatě nezbyvala (v době před účinností ustanovení § 96 odst. 6 o. s. ř., které takový postup nově zapovídá) jiná možnost, než zpětvzetí žaloby, v jehož důsledku pak bylo zásadně zastaveno řízení a věc nemohla být meritorně rozhodnuta. Tím byl však výrazně znevýhodněn původní žalovaný (zde žalobkyně), který sice uspěl se svými námitkami v řízení o mimořádném opravném prostředku, tento úspěch se však již nijak neodrazil v meritorním rozhodnutí o věci.
34. To je nezbytné zohlednit v řízení jako je to současné, v němž se žalobkyně domáhá vrácení plnění uhrazeného podle později zrušeného pravomocného rozsudku. V intencích zásady rovnosti účastníků ovládající občanské soudní řízení i obecných zásad spravedlnosti je v takovém řízení nutné při zkoumání, zda podle hmotného práva existoval nárok původního žalobce uplatněný v původním řízení, zvážit všechny hmotněprávní námitky, které byly v původním řízení původnímu žalovanému k dispozici, včetně námítky promlčení či námítky dělené odpovědnosti, o které se jedná v nyní projednávané věci. Opačný názor, prezentovaný v současném řízení žalovanou a opřený o doslovný výklad ustanovení občanského zákoníku upravujících plnění promlčené pohledávky či rozhodování o dělené odpovědnosti, by totiž vedl ke třem absurdním závěrům: předně, původní žalobce by na základě nesprávného rozsudku mohl získat plnění dluhu, které mu podle hmotného práva nenáleželo, i přesto, že později došlo procesně předpokládanou cestou ke zrušení takového nesprávného rozsudku. Za druhé, původní žalovaný by část hmotněprávních námitek jako je právě námitka promlčení či námitka dělené odpovědnosti splněním nároku podle pravomocného rozsudku nenávratně ztratil, ač plnění bylo vynuceno veřejnoprávní povinností uloženou mu (nesprávným) pravomocným rozhodnutím. Původnímu žalovanému by tak de facto nebyla k dispozici možnost efektivně tyto námitky uplatnit v rámci řízení o mimořádných opravných prostředcích (na rozdíl od protistrany, která jakékoliv námitky v řízení o mimořádných opravných prostředcích uplatnit mohla). Za třetí, pro původního žalovaného by jediným východiskem z této situace byl protiprávní postup, a sice nerespektování závazného pravomocného soudního rozhodnutí, s nímž nesouhlasí; takové protiprávní řešení však nelze akceptovat. To se plně projevuje právě v nyní projednávané věci: žalobkyně (původní žalovaná) plnila svou povinnost podle předmětného pravomocného rozsudku Městského soudu v Praze, ač s tímto rozsudkem nesouhlasila – tím spíše, že žalovaná je státem, přitom

v žádném případě nebylo možné očekávat jiný postup, než respektování pravomocného rozsudku. Žalobkyně (původní žalovaná) však v původním řízení namítala právě promlčení nároku žalované a existenci důvodů pro rozhodnutí o dělení odpovědnosti a s oběma těmito námitkami byla později v zásadě úspěšná v dovolacím řízení. Tento úspěch se však (výhradně s ohledem na shora pospanou specifickou situaci nutící původní žalobkyni ke zpětvzetí žaloby) již nemohl odrazit v meritorním rozhodnutí o věci samé. Obě již tehdy uplatněné námitky je proto nutno posoudit v nynějším řízení o vydání bezdůvodného obohacení vzniklého plněním v rozporu s hmotným právem podle pravomocného a později zrušeného předmětného rozsudku Městského soudu v Praze.

35. Ustanovení § 609 a § 2997 odst. 1 věty první o. z. je proto třeba vyložit tak, že se tato ustanovení nevztahují na plnění promlčeného dluhu, které bylo uloženo pravomocným a později zrušeným rozsudkem vydaným v řízení, v němž byla vznesena námitka promlčení. Uvedená ustanovení dopadají na situaci, kdy dlužník plní dobrovolně promlčený dluh (ať už s vědomím, že plní dluh promlčený, nebo v nevědomosti o promlčení), nelze je však vztáhnout na situaci, kdy bylo toto plnění vynuceno veřejnoprávní povinností uloženou nesprávným rozsudkem, který byl později zrušen. Tento výklad plně odpovídá podstatě institutu promlčení, kdy není možné, aby byla po vznesení námitky promlčení dlužníkovi soudem uložena povinnost plnit promlčený dluh. Z tohoto důvodu odvolací soud uzavírá, že soud prvního stupně nepochybil, pokud se věcně zabýval otázkou, zda byl dluh žalované v době uplatnění v původním řízení dluhem promlčeným.
36. Z obdobných důvodů je pak i ustanovení § 2915 odst. 2 o. z. nutné vykládat tak, že i v řízení o vydání bezdůvodného obohacení spočívajícího v plnění náhrady škody podle pravomocného a později zrušeného rozsudku lze (konstitutivně) rozhodnout o dělení odpovědnosti za škodu, neboť jedině takový výklad v pospané specifické situaci umožňuje, aby se dělená odpovědnost v případech, kdy jsou k tomu dány zákonné důvody, mohla efektivně uplatnit. Soud prvního stupně tedy nepochybil, ani pokud (podpůrně) ve věci poukázal na existenci dělení odpovědnosti.

b) Promlčení nároku žalované v době jeho uplatnění

37. Při posuzování otázky promlčení nároku žalované pak soud prvního stupně dospěl ke správnému závěru o tom, že nárok žalované z titulu odpovědnosti státu na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem státu spočívajícím v nepodání trestního oznámení ze strany FAÚ v roce 1997, byl v době uplatnění tohoto nároku (ke dni 11. 8. 2003) promlčen.
38. Podle ustanovení § 22 odst. 1 věty první zákona č. 58/1969 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou rozhodnutím orgánu státu nebo jeho nesprávným úředním postupem, ve znění účinném do 15. 5. 1998, „právo na náhradu škody podle tohoto zákona se promlčí za tři roky ode dne, kdy se poškozený dozvěděl o škodě.“ Podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu obecně ve vztahu k počátku subjektivní promlčecí doby k uplatnění nároku na náhradu škody platí, že „subjektivní promlčecí doba počíná běžet okamžikem, kdy poškozený prokazatelně nabyl vědomost o tom, že mu vznikla škoda a kdo za ni odpovídá, tedy když zjistí takové skutkové okolnosti, z nichž (krom určení odpovědného subjektu) lze dovodit vznik škody a orientačně (přibližně) i její rozsah.“ (viz např. rozsudky ze dne 29. 11. 2006, 25 Cdo 721/2005, či ze dne 21. 7. 2014, sp. zn. 33 Cdo 165/2013). Klíčové pro stanovení počátku běhu subjektivní promlčecí lhůty k podání žaloby na náhradu škody tedy je, kdy se poškozený prokazatelně dozvěděl dostatek informací k tomu, aby mohl své právo uplatnit u soudu. Tuto podmínku však nelze vykládat tak, že poškozený musí mít v okamžiku počátku běhu subjektivní promlčecí lhůty k dispozici všechny informace a důkazy, na jejichž základě by nabyl stoprocentní jistotu o svém nároku včetně jeho přesné výše a o tom, že bude úspěšný s jeho případným soudním uplatněním. Postačuje orientační vědomost poškozeného o škodě,

její výši a o tom, kdo za ní odpovídá, na jejímž základě je možné učinit pravděpodobnostní úsudek o možnosti úspěšného uplatnění práva na náhradu škody (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 29. 5. 2018, sp. zn. II. ÚS 4213/16). Podmínkou počátku běhu subjektivní promlčecí lhůty není, aby měl poškozený k dispozici informace potřebné k posouzení existence (důvodnosti) svého nároku na náhradu škody po právní stránce (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 2. 2012, sp. zn. 25 Cdo 2353/2009). Pokud jde o počátek subjektivní promlčecí lhůty podle ustanovení § 22 odst. 1 zákona č. 58/1969 Sb., judikatura, na niž přílehlavě odkázal soud prvního stupně, navíc dovodila, že se odvíjí od vědomosti poškozeného o tom, že mu škoda v určité (orientační) výši vznikla, a že za ni odpovídá stát, nikoliv však od vědomosti o samotném nesprávném úředním postupu (viz rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2006, 25 Cdo 1793/2004 či ze dne 16. 10. 2013, sp. zn. 28 Cdo 1687/2012).

39. V poměrech nyní projednávané věci bylo proto pro počátek běhu promlčecí lhůty k uplatnění nároku žalované na náhradu škody, způsobené tvrzeným nesprávným úředním postupem FAÚ, rozhodné, kdy se žalovaná dozvěděla o vzniklé škodě a o tom, že FAÚ po oznámení o neobvyklém obchodu nepodal trestní oznámení, ač k tomu měl dostupné informace, přičemž tato skutečnost mohla patřit mezi příčiny vzniku škody. Není však již rozhodné, kdy měla žalovaná k dispozici další podrobné údaje a důkazy, na jejichž základě by mohla nabýt stoprocentní jistotu, že s uplatněním nároku vůči žalované bude ve výsledku úspěšná. Žalovaná se proto mylí, pokud se domnívá, že podmínkou pro počátek běhu subjektivní promlčecí lhůty bylo rozhodnutí v trestním řízení vedeném proti obviněným ve věci „vytunelování“ bývalých C. S. fondů. Nesprávnost tohoto právního názoru žalované je ostatně zjevná již ze skutečnosti, že žalovaná svůj nárok na náhradu škody způsobené tvrzeným nesprávným úředním postupem FAÚ uplatnila 11. 8. 2003, tedy několik let před tím, než bylo v související trestní věci rozhodnuto. Je proto evidentní, že neskončené trestní řízení žalované v uplatnění jejího nároku nijak nebránilo, a vázat na ukončení trestního řízení počátek běhu subjektivní promlčecí lhůty by proto odporovalo samotnému smyslu institutu promlčení.
40. Tomu také plně odpovídají závěry, k nimž dospěl Nejvyšší soud v předchozím řízení vedeném mezi účastnicemi, když v rozsudku ze dne 25. 6. 2014, sp. zn. 30 Cdo 493/2013, jímž zrušil předmětný rozsudkem Městského soudu v Praze, konstatoval, že „bude na soudu, aby na základě případně doplněných tvrzení a důkazních návrhů ze strany žalobkyně i žalované posoudil, kdy nabyla ve smyslu § 22 odst. 1 věty první zákona č. 58/1969 Sb. žalobkyně vědomost o tom, že jí vznikla škoda ve výši žalované částky z důvodu namítaného nesprávného úředního postupu ministerstva financí.“ Soud prvního stupně postupoval zcela správně, pokud se touto otázkou zabýval v současném řízení.
41. Správný je závěr soudu prvního stupně o tom, že žalovaná nabyla vědomosti o tom, že jí vznikla škoda ve výši žalované částky z důvodu namítaného nesprávného úředního postupu ministerstva financí zcela nepochybně dříve, než tři roky před dnem 11. 8. 2003. Tento závěr soud prvního stupně mohl spolehlivě opřít o zjištění, že žalovaná v řízení vedeném u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 39 Cm 221/97 již ve vyjádření ze dne 25. 9. 1998 uváděla, že souhlas FAÚ s převodem předmětných finančních prostředků byl dán v rozporu se zákonem, že na postup FAÚ odkazovali i další účastníci tohoto řízení, a že dne 2. 3. 1999 předseda představenstva žalované společně s právním zástupcem nahlížel též do trestního spisu 2 T 9/2000. Ostatně již v žalobě podané ve věci 39 Cm 221/97 bylo oznámení neobvyklého obchodu Ministerstvu financí a postup FAÚ popsán. Odvolací soud v této souvislosti dodává, že lze jen stěží předpokládat, že by se žalovaná poté, co do uvedeného řízení vstoupila v pozici žalobkyně namísto žalobkyně původní, s obsahem podané žaloby neseznámila. Je tedy nepochybné, že žalovaná o postupu FAÚ nejpozději v roce 1999 věděla, přičemž v dané době zcela jistě věděla i o jí vzniklé škodě, jejíž náhradu uplatňovala v řízení 39 Cm 221/97 po jiných žalovaných. Na uvedeném zjištění by přitom nemohlo ničeho změnit

provedení dalších důkazů navrhovaných žalovanou (zejména účastnickým výsledkem bývalého předsedy představenstva Ing. Víta Vařeky), a další důkazní návrhy proto soud prvního stupně správně vyhodnotil jako nadbytečné.

42. Odvolací soud pouze s ohledem na námitku žalované, že v řízení před soudem prvního stupně nebyl proveden důkaz protokolem z jednání ze dne 1. 11. 1999 na čísle listu 389 spisu vedeného u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 39 Cm 221/1997, v němž se žalovaná domáhala náhrady škody proti společnosti UMANA a Plzeňské bance, provedl v souladu s ustanovením § 213 odst. 4 o. s. ř. důkaz touto listinou. Ve shodě se soudem prvního stupně z něj zjistil pouze tolik, že při tomto jednání, na němž byl přítomen předseda představenstva žalované, bylo odkazováno na vyjádření žalované v daném řízení, v němž byl namítán nesprávný úřední postup státu spočívající v nepodání trestního oznámení FAÚ.
43. Lze tedy uzavřít, že pokud žalovaná svůj nárok na náhradu škody z titulu nesprávného úředního postupu FAÚ uplatnila u soudu až dne 11. 8. 2003, byl již její nárok v této době promlčen, jak správně shledal soud prvního stupně.

c) Rozpor námitek promlčení s dobrými mravy

44. Odvolací soud pak neshledal důvodnou ani námitku žalované, že námitka promlčení byla ze strany žalobkyně v původním řízení uplatněna v rozporu s dobrými mravy. Obecně platí, že výkon práva v rozporu s dobrými mravy je především takový výkon práva, který není veden úmyslem dosáhnout smyslu a účelu sledovaného právní normou, nýbrž úmyslem způsobit druhému účastníkovi újmu (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2000, sp. zn. 21 Cdo 992/99). Podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu i Ústavního soudu dopadá imperativ výkonu práva v souladu s dobrými mravy též na právo účastníka uplatnit námitku promlčení, zásadně však platí, že vznesení námitek promlčení rozpor s dobrými mravy nepředstavuje. Takový závěr lze totiž učinit pouze ve výjimečných případech a vždy jedině po zhodnocení specifických konkrétních okolností každého jednotlivého případu. Rozpor námitek promlčení s dobrými mravy lze spatřovat tam, kde námitka promlčení je výrazem zneužití práva na úkor účastníka, který marné uplynutí promlčecí doby nezavinil a vůči němuž by byl v dané situaci zánik nároku v důsledku uplynutí promlčecí doby nepřiměřeně tvrdým postihem ve srovnání s rozsahem a charakterem jí uplatňovaného práva (viz např. nález Ústavního soudu ze dne 6. 9. 2005, sp. zn. I. ÚS 643/04), popř. pokud by námitka byla prostředkem umožňujícím poškodit jiného účastníka právního vztahu, zatímco dosažení vlastního smyslu a účelu sledované právní normou by zůstalo vedlejší a z hlediska jednajícího by bylo bez významu (viz např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 23. 1. 2018, sp. zn. 27 Cdo 2826/2017, či ze dne 22. 8. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1839/2000).
45. O žádnou z popsaných situací se však v nyní projednávané věci nejedná, neboť nejsou dány žádné zvlášť výjimečné okolnosti, pro které by bylo lze námitku promlčení ze strany žalobkyně shledat rozpornou s dobrými mravy. Žalované nic nebránilo, aby svůj nárok na náhradu škody z titulu nesprávného úředního postupu FAÚ vůči státu vznesla před marným uplynutím promlčecí lhůty, a skutečnost, že tak neučinila, nemůže být přičítána k tíži žalobkyně. Odvolací soud si je vědom, že předmětem řízení je zaplacení výjimečně vysoké částky, tato skutečnost však sama o sobě rozpor vznesené námitek promlčení s dobrými mravy nezakládá. Nelze pak v této souvislosti přehlédnout tvrzení žalované, že z bývalých CS Fondů bylo sice protiprávně vyvedeno cca. 1,236 miliardy, avšak následně (byť s časovým odstupem) se podařilo do předmětných fondů vrátit (ať už jako jistinu či úroky) cca. 1,256 miliardy, tj. více, než kolik bylo odčerpáno. Ani postavení žalované, která hájí zájmy poškozených podílníků, nemůže vést k závěru, že by námitka promlčení uplatněná žalobkyní byla nemravná. Jakkoli lze na straně žalované zvažovat zájmy poškozených podílníků, na straně žalobkyně se z druhé strany jedná o hájení zájmů všech občanů České republiky, aby

Shodu s prvopisem potvrzuje Iveta Tomanová.

s prostředky státního rozpočtu bylo nakládáno hospodárně. Pro hodnocení souladu vznesené námitky s dobrými mravy je pak významný též podíl na škodě, za níž by žalobkyně případně odpovídala, který je ve vztahu k ostatním škůdcům minimální (viz též níže).

d) Dělená odpovědnost

46. Uvedený správný závěr o promlčení pohledávky žalované v době jejího uplatnění vzhledem k výše popsaným úvahám sám o sobě postačoval k tomu, aby soud prvního stupně mohl uzavřít, že výplatou promlčené částky podle pravomocného a později zrušeného předmětného rozsudku Městského soudu v Praze vzniklo žalované bezdůvodné obohacení, které je povinna žalobkyni vydat. Pokud se však nad rámec úvahy o promlčení soud prvního stupně zabýval i otázkou tzv. dělení odpovědnosti (kterou bylo dle názoru odvolacího soudu přípustné řešit i v současném řízení, viz výše v části III.a/ odůvodnění tohoto rozsudku), s jejímž řešením žalovaná v podaném odvolání polemizuje, konstatuje odvolací soud, že i při řešení této otázky dospěl soud prvního stupně ke správným závěrům.
47. Tyto závěry soudu prvního stupně jsou předně plně v souladu s právním názorem vyjádřeným Nejvyšším soudem ve shora odkazovaném rozsudku sp. zn. 30 Cdo 493/2013, jímž byl zrušen předmětný rozsudek Městského soudu v Praze. Nejvyšší soud v tomto rozsudku shledal, že dřívější pravomocný rozsudek zavazující k solidárnímu plnění některé ze škůdců nebrání tomu, aby soud v jiném řízení o náhradu škody mezi stejným poškozeným a dalším škůdcem nebo škůdci rozhodl o povinnosti tohoto škůdce nebo škůdců k náhradě škody jen podle podílu jeho či jejich účasti na škodě, neboť rozsudek vydaný mezi jinými účastníky není podle ustanovení § 159a odst. 1 o. s. ř. závazný ve vztahu mezi nynější žalobkyní a žalovanou. Rozhodnutí o dělení odpovědnosti žalobkyně tedy není vyloučeno ani v situaci, kdy již bylo v minulosti v jiném řízení ve vztahu ke společnosti UMANA a k Plzeňské bance rozhodnuto o povinnosti nahradit žalované škodu společně a nerozdílně.
48. Otázkou dělení odpovědnosti jednotlivých škůdců za škodu způsobenou žalované „vytunelováním“ C. S. fondů se pak již soudy v minulosti zabývaly. V rozsudku ze dne 16. 2. 2011, č. j. 19 Co 7/2011-307, Městský soud v Praze podrobně odůvodnil závěr, že v dané věci jsou dány důvody pro dělenou odpovědnost, přičemž na každou z fyzických osob a na společnost UMANA připadá podíl 15 % na způsobené škodě (tj. celkem 75 %), na Plzeňskou banku připadá podíl 20 % a na stát pak podíl 5 %. S těmito závěry se pak ztotožnil též Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 1. 8. 2012, sp. zn. 28 Cdo 3600/2011. Na tento rozsudek pak Nejvyšší soud jako na vhodnou inspiraci pro rozhodnutí ve vztahu mezi nynějšími účastnicemi odkázal Nejvyšší soud též v rozsudku sp. zn. 30 Cdo 493/2013. Odvolací soud se s úvahami vyslovenými v uvedených rozsudcích plně ztotožňuje, a proto na ně na tomto místě pro stručnost odkazuje.

e) Další námitky žalované

49. Správné jsou též závěry soudu prvního stupně o právu žalobkyně na zaplacení úroků z prodlení z přisouzené částky. Žalobkyně má právo na zaplacení žalované částky, neboť plnila žalované podle posléze zrušeného rozsudku promlčený dluh, ačkoliv žalovaná na takové plnění neměla hmotněprávní nárok. Žalovaná se tak dnem právní moci rozsudku Nejvyššího soudu, jímž byl zrušen předmětný rozsudek Městského soudu v Praze, ocitla v prodlení s vrácením bezdůvodného obohacení a ze zákona (§ 1968 a § 1970 o. z.) je povinna žalobkyni úroky z prodlení zaplatit. Žalovaná mohla žalobkyni plnit ihned po zrušení předmětného rozsudku Městského soudu v Praze na základě výzvy žalobkyně, která jí byla doručena. Neobstojí námitka žalované, že bez rozsudku plnit nemohla, neboť žádný takový závěr z právní úpravy nevyplývá. Pokud žalovaná zdůrazňuje svou povinnost jednat s péčí řádného hospodáře při

nakládání s finančními prostředky, pak lze dodat, že (v souladu se shora vyslovenými závěry) by to byla naopak včasná úhrada žalované částky a tedy vydání vzniklého bezdůvodného obohacení, čím by žalovaná svou povinnost péče řádného hospodáře plnila – právě takovým postupem by se žalovaná vyhnula zákonné povinnosti hradit vedle jistiny ještě úroky z prodlení. Pokud žalovaná argumentuje výší úroků, která je odvislá od výše žalované částky (jistiny), pak nelze opět přehlédnout, že i sama žalovaná využila v minulosti relativně mimořádně vysokého příslušenství z vysoké jistiny, když získanou částku 1.134.0306.722 Kč započítala co do 1.043.905.167,32 Kč nejprve na příslušenství (ve výši 15 % p. a.) a poté ve výši 90.411.555 Kč na jistinu. Tak jako byl po právu tento postup žalované vůči Plzeňské bance a. s., jímž získala žalovaná mimořádně vysoké příslušenství, stejně tak je třeba shledat po právu nárok žalobkyně na příslušenství z přisouzené částky proti žalované (byť tentokrát ve výši 8,05 % p. a.).

50. Důvodná pak není ani námitka žalované týkající se nesprávného posouzení odpovědnosti státu za nesprávný úřední postup notáře. Závěr o tom, že v období od zrušení státních notářství zákonem č. 264/1992 Sb. do přijetí zákona č. 82/1998 Sb. stát neodpovídal podle zákona č. 58/1969 Sb. za škodu způsobenou notářem, je zcela ustáleně a bezvýjimečně zastáván v judikatuře Nejvyššího soudu (viz rozsudek ze dne 6. 4. 2011, sp. zn. 28 Cdo 2363/2009, ze dne 7. 12. 2011, sp. zn. 28 Cdo 349/2010), byl akceptován i Ústavním soudem (viz např. usnesení ze dne 21. 3. 2017, sp. zn. I. ÚS 1554/16) a konečně tento závěr byl vysloven i v původním řízení vedeném po sp. zn. 21 C 44/2000. Odvolací soud nemá důvodu tyto ustálené závěry soudní praxe jakkoliv zpochybňovat a z tohoto důvodu ve shodě se soudem prvního stupně uzavírá, že odpovědnost státu za postup notáře v projednávaném případě nebyla dána.

51. Konečně, důvodná není ani námitka žalované o porušení zásady rovnosti v řízení před soudem prvního stupně. Žalovaná se předně mýlí, pokud se domnívá, že námitku promlčení žalobkyně uplatnila až na základě poučení soudem prvního stupně dané jí na jednání dne 20. 2. 2018. Námitku promlčení totiž žalobkyně včas uplatnila již v původním řízení vedeném mezi účastnicemi a na promlčení nároku žalované poukázala žalobkyně i v tomto řízení ve svém podání ze dne 20. 4. 2016. Nyní je otázka tehdejšího promlčení rozhodná pro posouzení toho, zda žalované plněním podle předmětného rozsudku Městského soudu v Praze vzniklo bezdůvodné obohacení či nikoliv. Předmětem současného řízení je pohledávka žalobkyně z titulu bezdůvodného obohacení a nikoliv pohledávka žalované z titulu náhrady škody, a právní otázka promlčení někdejší pohledávky žalované proto mohla být posuzována i bez výslovné námitky ze strany žalobkyně. Poučení žalobkyně soudem prvního stupně na ústním jednání dne 20. 2. 2018 nesměřovalo k tomu, aby žalobkyně vznesla námitku promlčení, ale aby dotvrdila skutečnosti rozhodné pro posouzení dané právní otázky. Toto poučení tak nepředstavovalo porušení zásady rovnosti účastníků řízení. Lichá je pak i námitka žalované, že by soud prvního stupně sám aktivně vyhledával důkazy ve prospěch žalobkyně, kdy z obsahu spisu vyplývá, že všechny důkazy provedené v řízení soudem prvního stupně byly provedeny plně v souladu s ustanovením § 120 o. s. ř.

IV. závěr a náklady řízení

52. Odvolací soud tedy shrnuje, že v původním řízení vedeném mezi účastnicemi uplatnila žalovaná svou pohledávku na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem FAÚ až po uplynutí promlčecí lhůty a žalobkyně v uvedeném řízení namítla promlčení této pohledávky. V této situaci žalobkyně podle hmotného práva nebyla povinna žalované plnit, a pokud tak na základě předmětného rozsudku Městského soudu v Praze, který byl později zrušen dovolacím soudem, učinila, vzniklo tímto plněním žalované bezdůvodné obohacení, které je žalovaná povinna žalobkyni vydat.

Shodu s prvopisem potvrzuje Iveta Tomanová.

53.Z uvedených důvodů odvolací soud postupoval podle ustanovení § 219 o. s. ř. a napadený rozsudek v napadeném výroku o věci samé pod bodem I. jako věcně správný potvrdil. Na tomto místě odvolací soud jen pro úplnost dodává, že pokud výrokem I. byla žalované uložena povinnost zaplatit žalobkyni částku 2.080.447.226,12 Kč „s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % od 1. 9. 2014 do zaplacení“, rozumí se tím úrok z prodlení 8,05 % ročně (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 1045/2007 a sp. zn. 20 Cdo 1266/2010). Odvolací soud dále napadený rozsudek potvrdil i ve výroku III. o nákladech řízení účastníků v řízení před soudem prvního stupně, který plně odpovídá ustanovení § 142 odst. 3 o. s. ř., ve výroku IV. o nákladech státu v řízení před soudem prvního stupně, který odpovídá ustanovení § 148 odst. 1 o. s. ř., a výroku V. o povinnosti žalované k úhradě soudního poplatku, který odpovídá ustanovení § 2 odst. 3 ve spojení s 11 odst. 2 písm. a) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích.

54.O nákladech odvolacího řízení pak odvolací soud rozhodl podle ustanovení § 142 odst. 1 ve spojení s § 224 odst. 1 o. s. ř. tak, že přiznal právo na jejich náhradu žalobkyni, která byla v odvolacím řízení plně úspěšná. Náklady žalobkyně v odvolacím řízení činí celkem 900 Kč a sestávají z paušální náhrady hotových výdajů ve výši 900 Kč za 3 úkony žalobkyně po 300 Kč podle ustanovení § 2 odst. 3 vyhl. č. 254/2015 Sb.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat za podmínek uvedených v § 237 o. s. ř. dovolání ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení. Dovolání se podává k Nejvyššímu soudu České republiky prostřednictvím soudu prvního stupně. Přípustnost dovolání zkoumá odvolací soud (§ 239 o. s. ř.).

Praha 27. listopadu 2018

JUDr. Jana Knotková v. r.
předsedkyně senátu